

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

A MODEL FOR PROMOTING VOLUNTEER SPIRITUAL BEHAVIORS FOR THE LOWER-SECONDARY STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE LOCAL ADMINISTRATION ORGANIZATION IN CHANTHABURI PROVINCE

จริยา เจนทนา¹ สฎายุ ธีระวนิชตระกูล² และ ชัยพจน์ รักษาม³

Jariya Chenthana, Sadayu Teeravantrakul and Chaipot Rak-Nagm

Article History

Received: 01-07-2022; Revised: 01-09-2022; Accepted: 01-09-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.53>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ข้อที่ 1 คือ นักเรียน ผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี จำนวน 301 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อที่ 2 คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 9 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อที่ 3 คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 30 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ชุดกิจกรรมและแบบวัดผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent-t)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัญหาการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง
- 2) รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ แรงจูงใจอาสา การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Ph.D. (Educational Administration) Faculty of Education Burapha University.

E-mail: sopa.goy@hotmail.com *Corresponding author

²⁻³ อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University

3) รูปแบบ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนหลังการการใช้รูปแบบมีพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ

คำสำคัญ: รูปแบบการส่งเสริม; พฤติกรรมจิตอาสา

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the problem condition, 2) to establish and examine the quality of the volunteer behavior promotion model and 3) to test and evaluate the use of the volunteer behavior promotion model. Use a mixed research model. The study was a

mixed research. The sample group was divided according to the following objectives. Item 1 was students, administrators and teachers. Schools under local administrative organizations Chanthaburi Province, 301 people by using a specific random sampling method, the second item is administrators and teachers. The model school consisted of 9 students by using a specific random sampling method. The third item was that 30 students of Muang Chanthaburi Municipal School 2 selected the sample group by using a specific random sampling method. Collected using he tools were questionnaire, interview form, assessment form, activity set and measurement form. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-Test (Dependent-t).

The results of the research found that:

- 1) problems in promoting volunteer behavior Overall, it was at the practical level at some times.
- 2) The model of promoting student volunteer behavior. It consists of 6 modules of volunteer behavior promotion activities, including Volunteer Motivation, Helping Others. sacrifice to society commitment to development altruism collective responsibility.
- 3) The results of using the model found that the students' volunteer behavior after using the model had higher volunteer behavior than before using the model.

Keywords: A Model For Promoting; Volunteer Behavior

1. บทนำ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญของงานจิตอาสา แล้วทรงจัดตั้งโครงการจิตอาสา “ทำความดีด้วยหัวใจ” ซึ่งมีพสกนิกรเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และได้ดำเนินงานจิตอาสาในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ทำให้งานจิตอาสาขยายตัวออกไปในพื้นที่น้อยใหญ่ต่าง ๆ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมีหัวใจจิตอาสามากขึ้น ซึ่งแม้แต่ในคำขวัญวันเด็ก ประจำปี 2562 ที่ว่า “เด็ก เยาวชน จิตอาสา ร่วมพัฒนาชาติ” ก็ได้มีระบุคำว่าจิตอาสา เข้าไปด้วย ซึ่งนับว่า เป็นเรื่อง ที่ทุกภาคส่วน ใส่ใจกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดไว้ในแผนพัฒนาระดับชาติ หลายฉบับ โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่

12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสา จึงเน้นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพคนของประเทศไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพมีคุณภาพหล่อหลอมให้เยาวชนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมทางสังคมที่ดี มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การสรรค์สร้างสังคมที่พึงปรารถนา และยังได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร 2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม นอกจากนี้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนดให้จิตอาสา เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป. 1 - 6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 - 6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

จะเห็นได้ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญในเรื่องการมีจิตอาสาที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ซึ่งหากบุคคลมีจิตอาสาบกพร่อง มีน้อย หรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลกระทบต่อโลกตามมา จึงระบุให้กิจกรรมจิตอาสาเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์มากขึ้น และพฤติกรรมจิตอาสาจะติดตัวไปกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม และร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จิตอาสา (Volunteer spirit) เป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในประเทศกำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือ และ

นำมาประพุดิปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยการเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มใจ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นทุนสังคมที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้สังคมชาติ บ้านเมืองสามารถดำรงได้อย่าง ปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สวนทางกับสังคมปัจจุบันซึ่งค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ยกย่องคนที่ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจและมีฐานะทางการเงินสูง แต่คนดีมีคุณธรรมกลับไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมเท่าที่ควร เงินตราเป็นเครื่องวัดฐานะในสังคมมากกว่าความดีงามทางจิตใจ และเกิดปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข เช่น การทุจริตคอร์รัปชันความฟุ้งเฟ้อไม่รู้จักความพอดี ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประชาชนให้ความสำคัญต่อความเจริญทางด้านวัตถุ เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือบทบาทในการแสดงออก ทำให้บุคคลลืมความสำคัญทางด้านจิตใจ หรือที่เรียกว่า “คุณค่าในตนเอง” การเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และคุณธรรม ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย (อรนุช แสนสุข, 2557)

จากแนวคิดดังกล่าว เห็นได้ว่า สังคมให้ความสำคัญในการพัฒนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ที่มีจิตอาสา สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนมาจากหลายภูมิภาคทั่วประเทศไทยเข้ามาศึกษา อีกทั้งโรงเรียนมีจุดเน้นในการพัฒนานักเรียนให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ ควบคู่กับการมีจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความรู้ ทักษะ ความชำนาญเท่านั้น หากต้องการมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน คือ ให้ผู้เรียนมีจิตอาสา ถือว่า เป็นคุณธรรมที่นักเรียนควรได้รับ การปลูกฝังซึ่งแนวคิดจิตอาสาได้เริ่มเกิดขึ้นอย่างจริงจังในประเทศไทย ภายหลังการเกิดธรณีพิบัติสึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ในครั้งนั้นอาสาสมัครจำนวนมากหลั่งไหลจากทั่วประเทศ และทั่วโลก เกิดการร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่าง ๆ ให้มาระดมความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดำเนินการกู้ชีพ ทำความสะอาดในบริเวณชายทะเล 4 จังหวัดภาคใต้ เป็นจุดเริ่มต้นของกระแสการเป็นจิตอาสา และทำให้คนไทยได้หันกลับมาให้ความสำคัญกับความสามัคคี การมีส่วนร่วม และคุณธรรม ด้วยการให้อีกครั้งหนึ่ง (นันทรัตน์ ปรีวีธรรม, 2554)

นอกจากนี้การฝึกความมีระเบียบวินัยจะช่วยให้เด็กเรียนรู้จักใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กควรจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการฝึก และสร้างความมีระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยการที่ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและครู จะต้องกระทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ไม่เคร่งครัดหรือยึดติดกับระเบียบมากจนเกินไป และที่สำคัญทั้งครูและพ่อแม่ จะต้องรู้วิธีการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของเด็ก จึงจะทำให้การส่งเสริมระเบียบวินัยได้ผลดี ความมีวินัยช่วยให้กลุ่มคนในสังคมต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ฉะนั้นจึงถือได้ว่า ความมีวินัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดกับนักเรียนที่จะเติบโตไปเป็นอนาคตหลักของประเทศ หากนักเรียนสามารถกำกับตนเองให้เป็นคนมีวินัย รู้จักควบคุมตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำอะไรตามใจตนเองอันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่นแล้วย่อมส่งผลดีต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และสังคมภายนอกได้ และ วิวรรณวรรณศิริ (2560) กล่าวว่า “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กทำได้หลายวิธี แต่เราเลือกใช้วิธีจิตอาสา เพราะต้องการสอนให้เด็กรู้จักการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เมื่อเขาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเขาสามารถซึมซับได้เอง ทำให้จิตใจดี มีเมตตา เอื้อเฟื้อ กิจกรรมจิตอาสาสร้างความเป็นมนุษย์ที่อ่อนโยน เอื้อเฟื้อต่อสรรพสิ่งด้วยใจที่เมตตากรุณา การเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยการสัมผัสจริง ส่งผลให้เด็กนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมฝึกกระทำประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้ฝึกปฏิบัติจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดียิ่งให้กับตนเองตลอดไป ไม่ดำรงชีวิตแบบขาดสติ รู้จักคิด รู้จักให้ ซึ่งจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขต่อไป” ยิ่งให้...ยิ่งได้...ยิ่งเพิ่มพลัง...สร้างการให้อย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 มีหน้าที่สอนนักเรียนทุกวันแต่ในขณะเดียวกันก็ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเสมอ แล้วพบว่า นักเรียนชอบขีดเขียนโต๊ะ ไม่ค่อยรักษาความสะอาดของห้องน้ำ เวลาเห็นครูถือของมากมายก็ไม่ช่วยถือ เป็นต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา

ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดจันทบุรี เพื่อแก้ปัญหาและหาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

3. การทบทวนวรรณกรรม

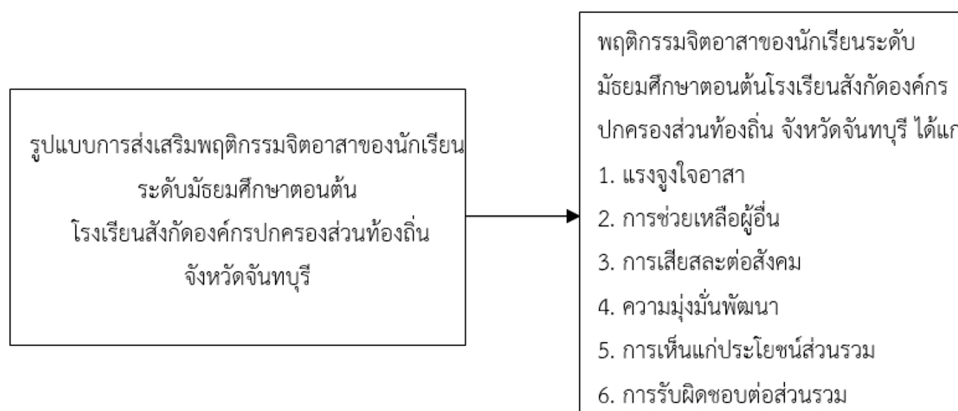
แนวคิดจิตอาสา เป็นความเต็มใจ และความเสียสละจะเข้ารับทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมก็ได้โดยไม่หวังผลตอบแทน และส่งผลให้เกิดความสุขทางจิตใจ

แนวคิดรูปแบบ เป็นการสร้างและพัฒนาแบบความสัมพันธ์ และพัฒนาแบบแผน โดยใช้วิธีการบูรณาการองค์ความรู้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แล้วนำเสนอเป็นรูปแบบขั้นตอน รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นของแต่ละสาขา ก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการขยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นเป็นต้น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ข้อที่ 1 คือ นักเรียน ผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี จำนวน 301 คน วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie and Morgan และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ข้อที่ 2 คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 9 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ข้อที่ 3 คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยขอระบุรายละเอียดจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,151 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.1.1 ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 1,135 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 406 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 240 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 321 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 168 คน

1.1.1.2 ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารและครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 16 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 4 คน และผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 4 คน ซึ่งทั้ง 16 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความรู้และความสามารถในเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 301 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน จำนวน 285 คน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 102 คน โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 61 คน โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 81 และ โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 41 คน ที่กำหนดใช้วิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional stratified random sampling)

1.1.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีความรู้และความสามารถในการเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียน การสอน จำนวน 16 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุง 2 จำนวน 4 คน และผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 4 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีการดำเนินงาน การส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ทั้งหมดจำนวน 9 คน ได้แก่ ได้แก่ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 คน โรงเรียนบ้านหนอง ตาบ่ง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 3 คนและโรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 คน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทดลองใช้และประเมินผล การใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวนทั้งหมด 240 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการคัดเลือกโดยคัดเลือกจากคะแนนแบบวัดพฤติกรรมจิตอาสา โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าลงมา 30 อันดับ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตอาสา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา แนวทางการเสริมสร้างจิตอาสาแนวทางการวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ชุดกิจกรรมและแบบวัดผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ มีวิธีดำเนินการที่สำคัญ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่อจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ จากนั้นนำมาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อใช้สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent-t)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้มาจากวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นอกจากนี้ยังได้นำค่าสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ อีกด้วย

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้ศึกษาขอเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า สภาพปัญหา พบว่า มีการจัดกิจกรรมพฤติกรรมจิตอาสาน้อย นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนเงินอายุที่จะช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนไม่รู้จักการเสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม นักเรียนขาดความมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น แนวทางการส่งเสริม คือ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ จัดงบประมาณให้มีความเพียงพอและต่อเนื่อง ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และควรจัดโครงการ และอบรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 แรงจูงใจอาสา โมดูลที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น โมดูลที่ 3 การเสียสละต่อสังคม โมดูลที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา โมดูลที่ 5 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โมดูลที่ 6 การรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 หลังการการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา พบว่า มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < .05$) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า สภาพปัญหา พบว่า มีการจัดกิจกรรมพฤติกรรมจิตอาสาน้อย นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนเงินอายุที่จะช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนไม่รู้จักการเสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม นักเรียนขาดความมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา ดังนั้น แนวทางการส่งเสริม คือ จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจจัดงบประมาณให้มีความเพียงพอและต่อเนื่อง ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และควรจัดโครงการ และอบรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยรักษ์ บุญญา (2553) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างจิตอาสา คณะกรรมการชุมชนในเขตตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสา ประกอบด้วยการสร้างจิตสำนึกเรื่องการทำงานเพื่อส่วนร่วมให้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต การให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติให้เป็นแบบอย่างของสังคม และให้อาสาสมัครที่มีจิตอาสาทำ คุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนสร้างระบบกลไก ที่เน้นเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยท้องถิ่น เทศบาลเป็นแบบอย่าง ไม่ใช้เงินในการดำเนินกิจกรรม

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 แร่งจูงใจอาสา โมดูลที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น โมดูลที่ 3 การเสียสละต่อสังคม โมดูลที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา โมดูลที่ 5 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โมดูลที่ 6 การรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา ผู้วิจัยได้มีการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบและจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน มีการทดลองใช้และแก้ไขปรับปรุงจนได้รูปแบบที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่นักการศึกษาได้เสนอไว้อย่างสอดคล้องกันว่า รูปแบบที่ดีจะต้องได้รับการสร้างและตรวจสอบอย่างเป็นระบบ โดยมีทฤษฎีหลักการ และแนวคิดเป็นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบและองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยรักษ์ บุญญา (2553) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างจิตอาสาคณะกรรมการชุมชนในเขตตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างจิตอาสา เป็นการทำความเข้าใจโดยการสื่อสารการอธิบายบอกเล่าประชาสัมพันธ์ การปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึง ความสำคัญของจิตอาสา และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับแนวคิดของสมศรี ฐานะวุฒิกุล (2555) ระบุว่า การพัฒนาจิตอาสา ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1) การให้การศึกษา 2) การฝึกอบรม 3) การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2547) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ การศึกษาระยะยาวและใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และ 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 หลังการการใช้รูปแบบ การส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา พบว่า มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < .05$) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ได้พัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน อีกทั้งยังมีการพัฒนาโดยอาศัยหลัก แนวคิดทฤษฎี การสร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมทั้งคู่มือ มีวิธีและขั้นตอนที่เหมาะสม ที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้จริง มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นสื่อสร้างความรู้สึกเป็นกันเอง และมีความสุขสนุกสนานเหมาะสมกับวัยและความสามารถ ประกอบกับรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ดำเนินการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนโดยศึกษารวบรวม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอาสา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างเหมาะสมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังได้มีการให้แนวทางปฏิบัติที่ได้ส่งเสริมให้ กลุ่มตัวอย่างได้นำไปทดลองปฏิบัติเอง ทำให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือกับทุกกิจกรรมตามรูปแบบของงาน ซึ่งเน้นการใช้กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปสู่การเปิดใจและปรับตัว จนบรรลุผลของการวิจัยได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง (2558) ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรมเป็นผู้มีแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี มาปรับใช้ในการเรียนการสอน
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้โรงเรียน มีการปฏิบัติงาน ที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และผู้ปกครองต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้ชัดเจนก่อนนำไปกำหนดนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถทำให้การพัฒนาจิตอาสา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำกิจกรรมตามรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และเน้นการใช้บุคคลต้นแบบมาถ่ายทอดประสบการณ์สำเร็จในเชิงปฏิบัติด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชิญชวนให้ได้นำไปปฏิบัติตาม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนไปใช้กับครูควรมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน เป็นแบบอย่างที่ดี และนักเรียนควรเป็นผู้คิดวางแผนดำเนินการโดยไม่มีการบังคับและส่งเสริมให้นักเรียนกระทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามโอกาสให้เกิดการซึมซับจนเกิดการปฏิบัติเป็นนิสัยประจำตัว

รายการอ้างอิง

- นันทรัตน์ ปรีดิธรรม. (2554). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษา สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวรรธน์ วรรณศิริ. (2560). (28 พฤศจิกายน 2563). ต้นแบบแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม โรงเรียนบ้านหนองตาบ่ง หมู่ที่ 4 ตำบลวังขนาย อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดกาญจนบุรี. <http://moralcenter.or.th/images/files/พัฒนาแหล่งการเรียนรู้-7.pdf>.
- วลัยรักษ์ บุญญา. (2553). กระบวนการสร้างจิตอาสาของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. [การศึกษานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศรี ฐานะวุฒิกุล. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สัญญาพรรณ สวัสดิ์ไธสง. (2558). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาเชิงบูรณาการระหว่างท้องถิ่น ศาสนา และมหาวิทยาลัย โดยใช้กระบวนการของโครงการคุณธรรม. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์*, 2(1), 143 - 178.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560 – 2564)*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- อรนุช แสนสุข. (2557). *การศึกษาจิตอาสาทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์*. การประชุม สัมมนาเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1), 607-610.